

SIVUAURINKO

Halot - Halos

TERVEYSRISKI

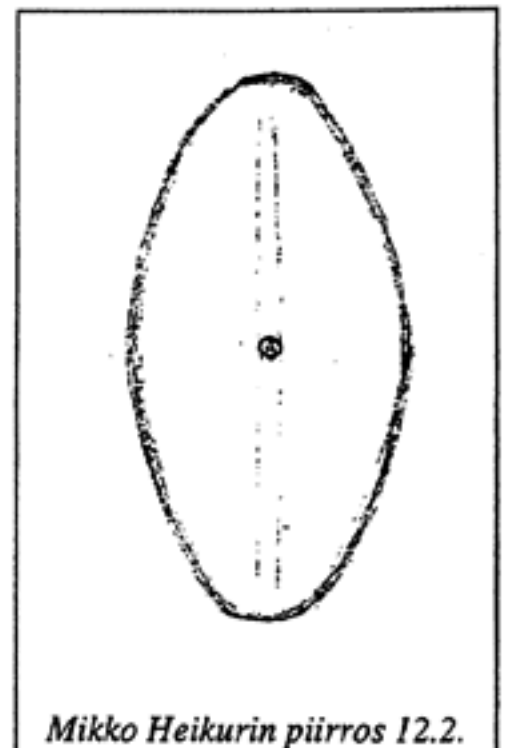
Tämänkertaisen Sivuaurinkopalstan lukeminen saattaa olla terveydelle haitallista. Levottoman tulikuumina jaoston kansiossa sätkineet alkuvuoden havaintokaavakkeet pääsevät nyt purkamaan energialatauksensa seuraavan kymmensivuisen katsauksen välityksellä, ja vaikka lehden painos onkin 400 kappaleen hujakoilla riittää polttavaa havaintoaineistoa vielä joka kotiin Lowitzeineen, ellipsihaloineen ja alavasta-aurinkokaarineen. Varokaa siis polttamasta näppejänne; vaihtakaa lukiessanne lehdestä kiinni pitävien sormienne paikkaa riittävän usein ettei vakavempia palovammoja pääse syntymään. Totta puhuen luvassa todellakin on hurja katsaus maalis-huhtikuun haloihin. Kulunut kevät nousee tietyin kriteerein jopa legendaarisen huhtikuun 1987 ohi. Täytyy kuitenkin muistuttaa, että "kasiseiska" kuritti melko tasavertaisesti koko maata toisin kuin tämä vuosi, joka ei kohdellut havaitsijoita yhtä tasapuolisesti.

Tämän katsauksen jälkeen jaostossa tapahtuu jälleen vahdinvaihto. Veikko Mäkelä astuu puikkoihin seuraavan puolen vuoden ajaksi. Veikko on tuttu mies kaikille, eikä suurempia esittelyjä kaipaa; katsokaa vaikka vanhoja Tähdet ja Avaruus- sekä Ursa Minor- lehtiä jos Veikon merkitys harrastustoiminnalle URSassa on epäselvää. Palstan lopulla ennen English Summarya on uuden vetäjän terveiset.

HELMI-MAALISKUU; POHJOIS-SUOMEN JUHLAA

Kuun huikeasta halonäytelmästähän oli tarinaa jo vuoden ensimmäisessä numerossa. Tuo näytelmä ei kuitenkaan miltään osin täyttänyt vuoden halokiintiötä Oulussa eikä Savukoskella. Itseasiassa efekti tuntui olevan aivan päinvastainen. Kevään aikana edellämainittujen paikkakuntien yllä pistäytyneet jääkiteet olivat hioneet itsensä aivan priimakuntoon ja kuin yhteisestä sopimuksesta leijailivat vielä otollisissa asennoissa järkyttääkseen aiheuttamillaan valon taittumiskuvioilla maankamaralla silmiään hämmästyksestä pyöritteleviä havaitsijoita. Kurkistetaan pikaisesti vuoden toisen ja kolmannen kuun tapahtumiin.

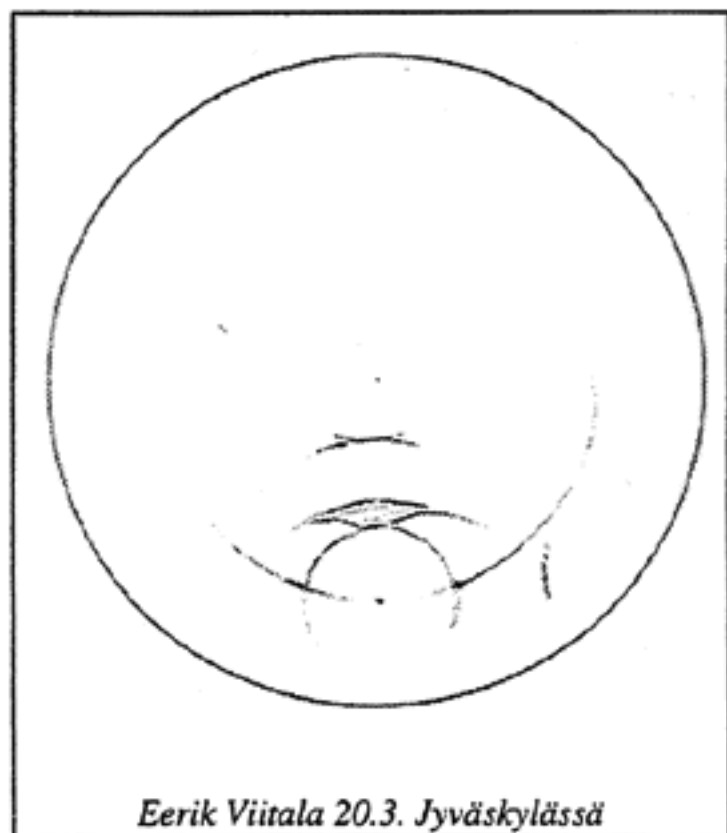
Jaoston Pohjois-Karjalan erikoismies Mikko Heikuri sai liikuntaa 12. helmikuuta, kun hän Kontioniemessä vieraillessaan huomasi ellipsihalon auringon ympärillä ja sai juosta hiki hatussa parempaan havaintopaikkaan saalistaakseen koko ilmiön. Ellipsi oli suuri; halkaisija vaakatasossa 10°. Halossa oli lievästi punertava sisäreuna, ja se pysytteli näkyvillä kymmenen minuuttia. Alle minuutin kuluttua auringon ylä- ja alapuolelle ilmestyivät kirkastumat, joista jatkui himmeitä ellipsimäisiä kaaria. Nämä kaaret kohtasivat noin kahden asteen päässä auringon sivuilla, eli ellipsi oli reilusti pienempi, kuin hetkeä aiemmin näkynyt. Toista ellipsiä kesti 11 minuuttia, jonka jälkeen taivas selkiytyi. Halojen aiheuttajana oli jokin keskipilven

Mikko Heikurin piirros 12.2.

oloinen pilvimateriaali. Ellipsihalot eivät jättäneet Heikuria rauhaan kuin kolmeksi viikoksi, kunnes jälleen rysähti. Maaliskuun 6. ja 7. päivän välisenä yönä hyvin pieni valkea ellipsi näkyi yhtäjaksoisesti kaksi tuntia. Ellipsin vaakahalkaisija oli noin neljä astetta. Mielenkiintoista oli, että kuun liikkuessa alaspäin näytelmän aikana ellipsin yläreuna siirtyi hivenen kauemmaksi kuusta vaakamitan pysyessä odotetusti paikallaan.

Kevät otti haparoivia ensiaskeleitaan maaliskuun 16. päivä tarjoillen Jarmo Moilaselle edustavia laattajääkidemuotoja. Oulun taivaalla vieraili 120° sivuaurinko kolmen minuutin ajan keskipäivän tienoilla. 120° sivuaurinko näkyi paksujen ci-kuitujen välissä pienessä sinisen taivaan kaistaleessa.

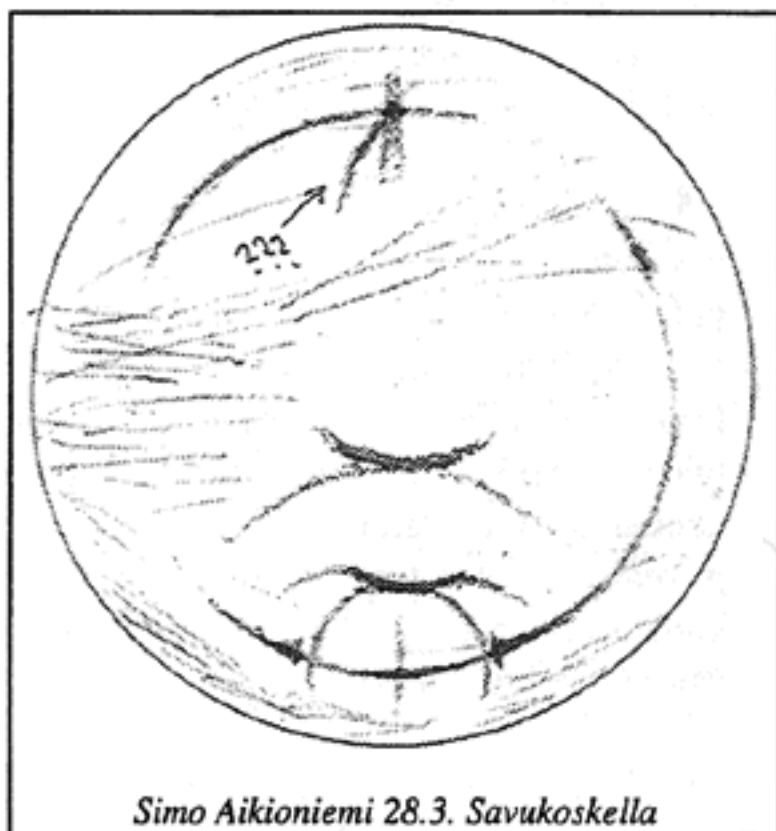

Eerik Viitala 20.3. Jyväskylässä

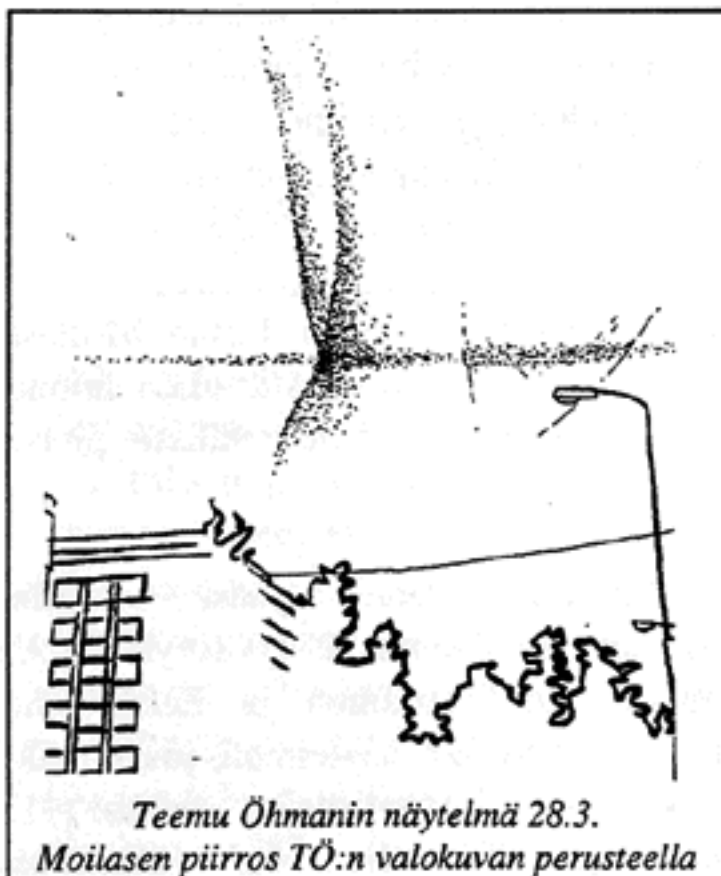
20.3. neljä paikkakuntaa pääsi nauttimaan yläpilvisen taivaan näkymistä. Jyväskylässä Antti Maukonen, Pekka Pietiläinen ja Eerik Viitala havaitsivat samantyylistä näytelmää, jossa kaikilla oli Parryn kaari. Maukosella lisäksi 120° sivuaurinko ja Viitalalla 46° allasivuava. Oulunsalossa Moilanen niinikään tavoittaa Parryn kaaren. Jämsässä Leo Rajala valokuvaa haloa, ja saalistaa Parryn kaaren lisäksi hyvin selvän 9° renkaan. Päivän selvästi kovatasoisimmasta näytelmästä vastaa kuitenkin Kuusankoskella Eero Savolainen, joka tallentaa filmilleen maailman toistaiseksi parhaat valokuvat ylä-Lowitzista. Näytelmässä on aika selvästi tulkittavissa Lowitz-kiteiden olleen hieman pylväsmäisiä, sillä sivuaurinkojen luona ei Savolaisen kuvissa

Lowitzia näy. Laattamaiset kiteet olisivat synnyttäneet Lowitzit joka tapauksessa sivuaurinkojen ympäristöönkin. Savolaisen kuvista tullaan vielä kuulemaan.

Vuoden toinen vasta-aurinkokaaria tarjoillut näytelmä ilmaantui jälleen Lapin miehille. 28.3. Savukoskella onnekaasti työharjoittelussa olleet Simo Aikioniemi ja Tarmo Palojärvi havaitsivat työpaikkansa pihalta hienoa perusmultihaloa, joka nopeasti kehittyikin vasta-aurinkokaarten miehittämäksi helmeksi. Diffuusien vasta-aurinkokaarten lisäksi himmeä pätäkä haloa nousi vasta-auringosta ylöspäin. Kyseeseen tulee Tricker, koska Wegener ei tuolla auringon korkeudella vasta-aurinkopisteessä hyvin heikon intensiteetin vuoksi näy. Oulun suunnalla joudutaan tyytymään hieman vaisumpaan tarjontaan. Teemu Öhman valokuvaa kuitenkin auringon puoleisella taivaanosalla pysyneen näytelmän hienoimmat muodot: Parryn kaaren ja sivuaurinkojen luona majailleet Lowitzit. Valokuvien

Simo Aikioniemi 28.3. Savukoskella

saanti oli taas tiukilla, kun filmi pääsi loppumaan eikä lähikaupassa ollut kuin värinegatiivifilmiä (diafilmin puuttuminen filmiä myyvistä liikkeistä tulisi kriminalisoida), mutta onneksi näytelmän maksimi ehti piirtyä filmille.

Jarmo Moilanen valokuvasi 29.-30.3. 120° sivukuun, joka näkyi horisonttirenkaalla heikkona kirkastumana. Kuu oli vain puolikas, joten täyden kuun valo olisi voinut paljastaa muikeammankin näytelmän. Aiemmin hyvinkin harvinaisena pidetty 120° sivukuu on nyt ilmestynyt Moilaselle jo kahdesti parin kuukauden sisällä. Kuun valon täytyy olla Oulunsalossa voimakkaampaa kuin muualla Suomessa.

Seuraavan päivän aamuna Jyväskylässä Reima Eresmaa valokuvaa kohtuullista auringon puolen näytelmää. Kuvista löytyy myöhemmin 9° rengas. Oulunsalossa Moilanen ja Öhman havaitsivat yhdessä myöhemmin päivällä pienehköä multihaloa, jossa epäilevät Parrya. Valokuvistahan veijari sitten löytyikin.

HUHTIKUU

Halot jyräsivät hurjasti ja jaosto oli hukkaa paperimereen kuun lopussa. Halomuotoja kertyi kiitettävällä tavalla ja kuten vertailu aiempiin vuosiin osoittaa on tämänvuotinen kevät 1990-luvun kirkkaasti paras. Hyvä oli vuoden 1986 kevätkin, mutta 1987 olikin jo oma lukunsa. Aika näyttää noudatteleeko 90-luku samaa kaavaa...

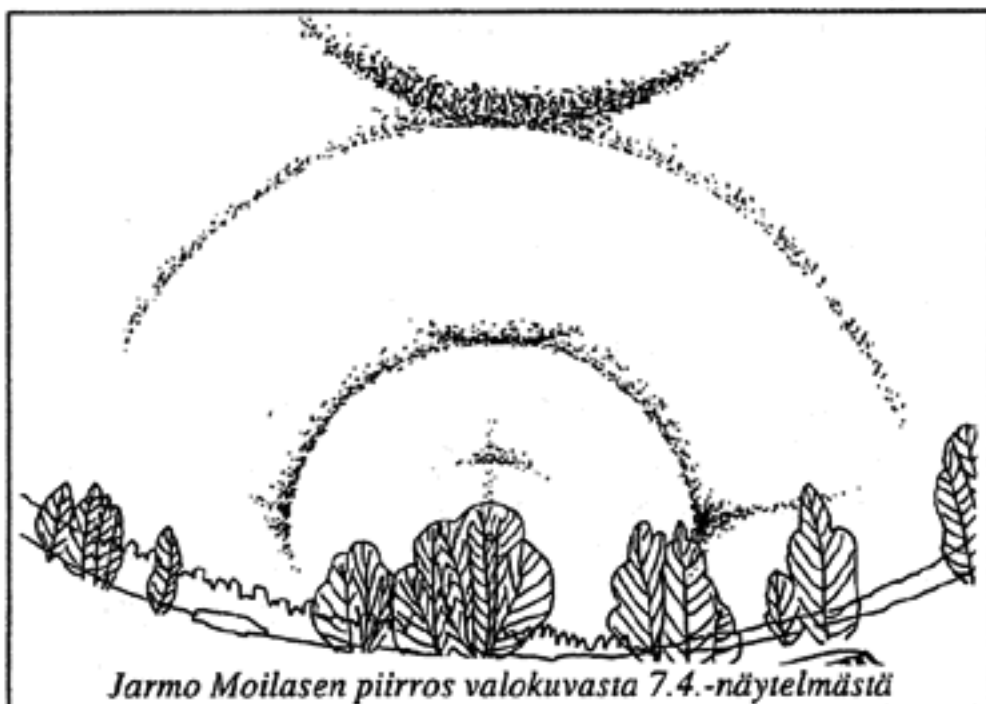
Huhtikuun B-lomaketulvaa pidättelevän padon murtaa Reima Eresmaa kuun 3. päivänä, kun hän yksin koko Jyväskylän havaitsijoiden nenän edestä nappaa puoli tuntia näkyneen pyramidihalonäytelmän. Taivas on pääosin parroidien ja lateraalikaarten täyttämä, vain 23° rengas näkyy hetkeä ennen näytelmän päättymistä. 23° ylempi ja 9° alempi parroidi sekä 18° ja 24° lateraalikaaret miehittävät himmeinä haloina auringon ympäristöä.

5.4. melko tarkasti keskipäivän aikoihin viisi havaitsijaa näkee pyramidikidehaloja havaintopaikkakuntansa taivaalla. Kuusankoskella Eero Savolainen, Espoossa Mika Sillanpää ja Siuntiossa Jukka Ruoskanen valokuvaavat 23° parroidin ja 18° lateraalikaaret. Näytelmä on yleisasultaan himmeä. Kokkolassa Martti Penttinen näkee myös 18° ja 23° kamat ja näiden lisäksi taivaalla on lähes täysi rengas, jonka tarkasta asteluvusta ei ole tietoa. Maukkain annos tulee kuitenkin Oulunsalosta, jossa Moilanen niinikään näkee 23° parroidin sekä 18° lateraalikaaret. Paremman materiaalin toivossa Moilanen lähtee autollaan ajamaan takaa pilveä, ja puolen tunnin ajon jälkeen näkyvissä onkin jo 9° alempi parroidi. Harmikseen JM kuitenkin toteaa näytelmän kesyyntyvän varsin pikaisesti, ja jo ennestäänkin himmeiden halojen kuihtuvan pois.

Heti seuraavan päivän aamuna (6.4.) Moilasen pyramidiputki alkaa muodostua. Vaalassa ennen mökille lähtöä Moilanen epäilee 9° rengasta, sekä jotain himmeää 18° suunnalla. Kuvia otetaan, ja niistähän 9° rengas 18° lateraalikaari sekä 23° parroidi löytyvätkin. Etelämpänä

Espoossa Sillanpää näkee himmeän värillisen Parryn käväisevän ylläsivuavan päällä. Hieman myöhemmin Siuntiossa Ruoskanen huomaa 46° allasivuavan ultimaalisen himmeänä muutoin perinteisen multihalonpoikasen höysteenä.

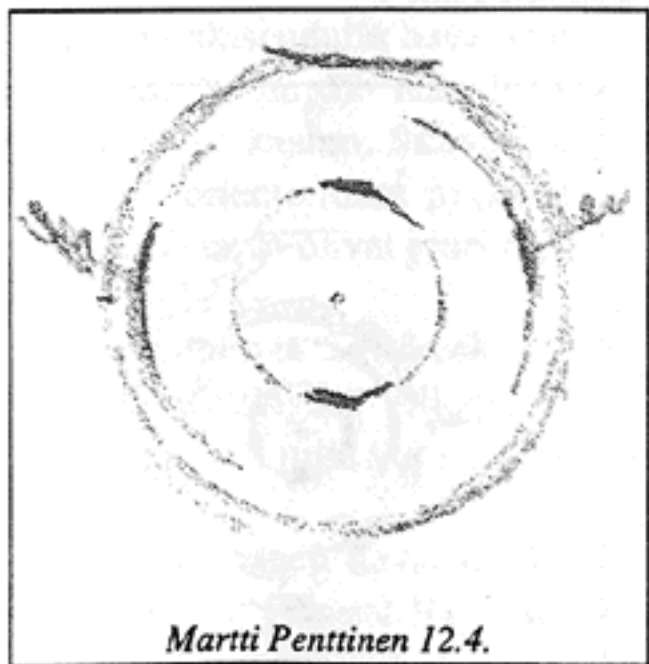
7.4. Moilanen on suoriutunut kesämökilleen, jossa pilvisen aamun ja sisällä vietetyn aamupäivän jälkeen toimintaan tulee eloa, kun klo 12.45 JM vilkaisee ulos ja

Jarmo Moilasan piirros valokuvasta 7.4.-näytelmästä

parahtaa painokelvottomien sanojen yhdistelmän etsiessään käsiinsä kameraa. Kuvauskalusto löytyy nopeasti, ja ikuistaa 9° ja 18° renkaat, 24° lateraalikaaret, 9° alemman ja 23° ylemmän parroidin. Pyramidihalot viipyvät taivaalla monta tuntia välillä haviten vain ilmestyäkseen uudelleen. Myöhemmin illalla upean tavanomista haloista koostuneen näytelmän seassa vähäinen määrä pyramidikiteitä aiheuttaa vielä 9° renkaan ja 9° ylemmän parroidin. Tässä vaiheessa zeniitin ympäristön kaari on hienoin Moilasan koskaan näkemä. Lopulta klo 19.43 viimeinenkin merkki pyramidikiteiden läsnäolosta on mennyt.

8.4. Kautta eteläisen Suomen havaitsijoille näyttäytyy tuntikausia esiintynyt hyvin himmeä 23° parroidi, jota pääsevät ihailemaan Imatralla Veikko Mäkelä, Kuusankoskella Eero Savolainen, Espoossa Mika Sillanpää ja Helsingissä Jukka Ruoskanen. Ilma oli edellisenä päivänä sekä juuri tänä päivänä selvästi ajanjakson keskilämpötilaan korkeampi. Moilasan pyramidihalosarja jatkuu vielä viimeisellä havainnolla, kun heti aamulla 9° rengas 18° lateraalikaaret sekä 18° rengas ilmestyvät näkyviin. Myöhemmin joukoon liittyvät vielä 23° ja 9° parroidit sekä 24° lateraalikaaret. Aikaisempiin päiviin verrattuna uutena halomuotona näyttäytyy kymmenen minuutin ajan 9° sivuava kaari auringon oikealla puolella. Efekti on kuvissa.

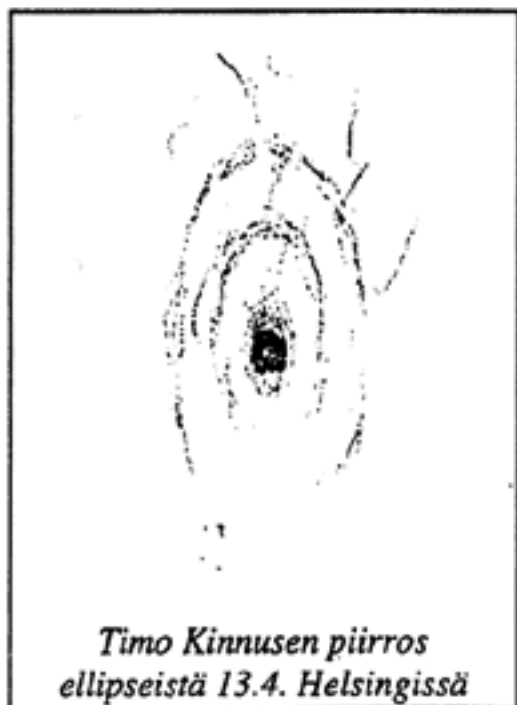
Martti Penttinen 12.4.

Pohjoisen pyramidihalot todellakin siirtyivät kohti etelää Moilasan ennusteen mukaisesti, kun Turussa 9.4. Krista Vajanto näkee hyvin matalalla auringolla 9° renkaan ja ylemmän parroidin. Halot näkyvät auringon laskuun saakka. Aiemmin päivällä Vajanto oli nähnyt pitkällä horisonttirenkaalla molemmat 120° sivuauringot myöskin Turussa.

11.4. Savukosken remmi Aikioniemi- Helenius saivat läksytyksen pyramidikidehalojen toimesta, kun jo aiemmin aamupäivällä havaittu 9° rengas palasi illemmalla kaveriporukan kanssa. 9° ja 18° renkaat, 9° ylempi parroidi sekä 18° lateraalikaaret muodostivat aluksi pyramidihalojen kokoonpanon. Lisäystä vahvuuteen tuli, kun voimakkaasti kehittyneiden pylväsjääkidemuotojen (22° ja 46° ylläsivuavat sekä 46° allasivuavat) mukana

9° renkaan sivuille kirkastuivat selvät 9° sivuavat kaaret. Tämä harvinaisuus tarttui filmille, kuten muukin näytelmä.

Pyramidikiteiden valtavasta ryöpytyksestä sai tällä kertaa osansa Martti Penttinen, kun 12.4. Kokkolan taivaalle muodostuivat 9°, 18° ja 23° renkaat sekä 9° parroidit (ylempi ja alempi) ja 18° lateraalikaaret. Valokuvien tultua kehityksestä Penttinen huomasi 35° etäisyydellä auringosta sijaitsevan renkaan. Valokuvaus on Suomen halohavaintoverkon sisällä ollut pääosassa huomattavan usein 35° renkaan havainnoissa. Vain kerran on tämä jalo kaari nähty myös visuaalisesti (6.5.1993, Riikonen). Hienojen pyramidihalojen valokuvaus on siis hyödyllistä monessa suhteessa.

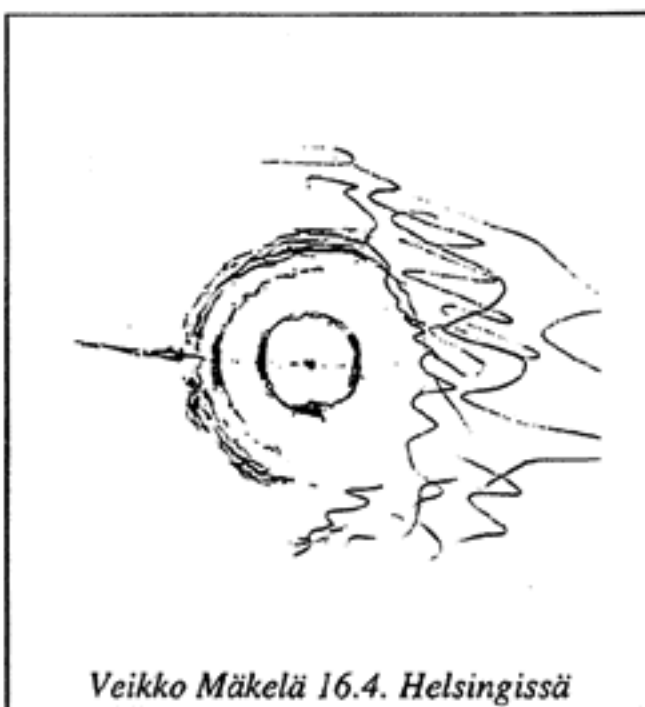
*Timo Kinnusen piirros
ellipseistä 13.4. Helsingissä*

Huhtikuun 13. päivän aamu valkeni haloisissa merkeissä. Ennen puolta päivää olivat Timo Kinnunen ja Marko Pekkola jo havainneet ainakin kolmea erikokoista ellipsihaloa, ja pari tuntia tämän jälkeen Kinnunen ja Vajanto havaitsivat täyden horisonttirenkaan ja 120° sivuauringot. Täysi horisonttirengas näkyi myös muualla Helsingissä, mutta valitettavasti ilman 120° sivuaurinkoja.

14.4. Pyramidien päivä. Kokkolassa 9° rengas löytyy Penttisen valokuvista, mutta Juvalla Jari Piikin eteen lävähtää sellainen pyramidihalonäytelmä jossa 9° rengas on yksi taivaan kirkkaimmista haloista. Kanttori Piikki huomaa "säestyskeikan" tauolla ulkona käydessään näytelmän, ja hetken itsensä kanssa taisteltuaan päättää juosta kotiin

hakemaan kameraa. Takaisintullessaan helpotuksen huokaus on paikallaan, kun säestäjää ei vielä oltu kaivattu, ja taukoa oli riittävästi kuvien ottamista varten. Kuviin tarttui koko komeus; seitsemän rengasta ja neljä laattamaisista pyramidikiteistä syntyvää parroidia/lateraalikaarta (9°, 18°, 23° ja 24°). Erittäin himmeä, valkea 35° rengas löytyi jälleen kuvista. Parikymmentä minuuttia kestänyt pyramidivaihe sai jatkoa tavanomaisten halomuotojen hienosta näytelmästä myöhemmin iltapäivällä, kun Parryn ja 46° allasivuavien kruunaama kirkas halonäytelmä ilmestyi tunnin ajaksi Juvan taivaalle.

Timo Kinnunen saalistaa Espoossa peräkkäisinä päivinä (15. ja 16.4.) 120° sivuauringon hyvin tavallisen halonäytelmän yhteydessä. Myös pohjoisempana nähdään hieman harvinaisempia haloja 16. päivä, kun Kokkolassa hieno multihalo 46° allasivuavineen ja Parryn kaarineen ilmaantuu aivan aamun ensi tunteina Penttisen taivaalle. Oulunsalossa Jarmo Moilanen onnistuu myöskin näkemään heikon ja lyhytaikaisen 46° allasivuavan. Pyramidihalot eivät jättäneet kylmäksi havaintoverkkoamme tälläkään kertaa. Aikaisin 16. päivän aamuna Kuusankoskella Savolainen valokuvaa 9° renkaan ja 18° lateraalikaaret. 9° renkaan sivuilla on viitteitä 9° sivuavista, mutta tulkintaa on vaikea tehdä jopa valokuvista. 9° sivuavia havaitaan kuitenkin myös

Veikko Mäkelä 16.4. Helsingissä

Helsingissä, jossa Pekkola saa valitettavasti kameran käsiinsä vasta muutaman minuutin maksimin jälkeen, eikä kuvissa enää näy kuin heikosti sivuilta kirkkaampi 9° rengas. Pekkola ja Mäkelä havaitsivat yhtäpitävästi pian pylväsvaiheen jälkeen monimuotoista pyramidinäytelmää, jonka harvinaisin muoto on Mäkelän kuvissakin näkyvä 20° rengas. Muu pääkaupunkiseudun jengi missasi autuaasti tämän yllättävästi keskipilvisen taivaan takaa paljastuneen vain muutamia minuutteja kestaneen näytelmän. Vanhat konkarit näyttivät nuoremmilleen havaitsemisen mallia.

17. päivä kello 12 aikaan Turussa Terhi Virjonen valokuvasi 9° rengasta ja sen alempaa parroidia. Kaksi tuntia myöhemmin Kinnunen Espoossa ja Ruoskanen Siuntiossa havaitsivat aivan samalla kellonlyömällä 120° sivuaurinkoja pitkältä horisonttirenkaalta. Ruoskasella hetkeä myöhemmin myöskin 46° allasivuava kaari.

Seuraavana päivänä (18.4.) Turussa Virjosella jälleen 9° rengas, tällä kertaa ilman parroidia. Tuhatkunta kilometriä pohjoisempaan Savukoskella Tarmo Palojärvi oli koulusta päästyään 120% varma 120° sivuauringon ilmestymisestä taivaalle tavallisten sivuaurinkojen ja horisonttirenkaan päätähuimaavan kirkkauden johdosta. Ja kyllähän tuttu vierailija lopulta kuvaan astuikin. Myös Simo Aikioniemi pääsi saaliinjaolle ja kuorikin kermat päältä Parryn kaaren erolla Palojärveen. Näytelmän kirkkaus innosti molempia havaitsijoita.

Timo Kinnusen huikea 120° sivuaurinkojen sarja ja Terhi Virjosen 9° renkaiden putki jatkui 19. päivä.

Kinnunen sai myöskin 9° renkaan sekä mahdollisen 9° sivuavan tililleen. Pääkaupunkiseudulla havainnut nelikko Krista Vajanto, Jouko Markkanen, Jukka Ruoskanen ja Mika Sillanpää näkivät samaan aikaan hyvin yksimielisesti 9° renkaan sekä 46° allasivuavan kaaren. Sillanpään yllätykseksi 9° rengas kirkastuu hetkeksi, mutta vain sivuilta. Heikosti orientoitunut pylväsmäiset pyramidit lienevät asialla. Tavalliset 22° sivuavat sekä 46° allasivuava olivat juuri tuolloin parhaimmillaan, mikä sopiikin kuvaan.

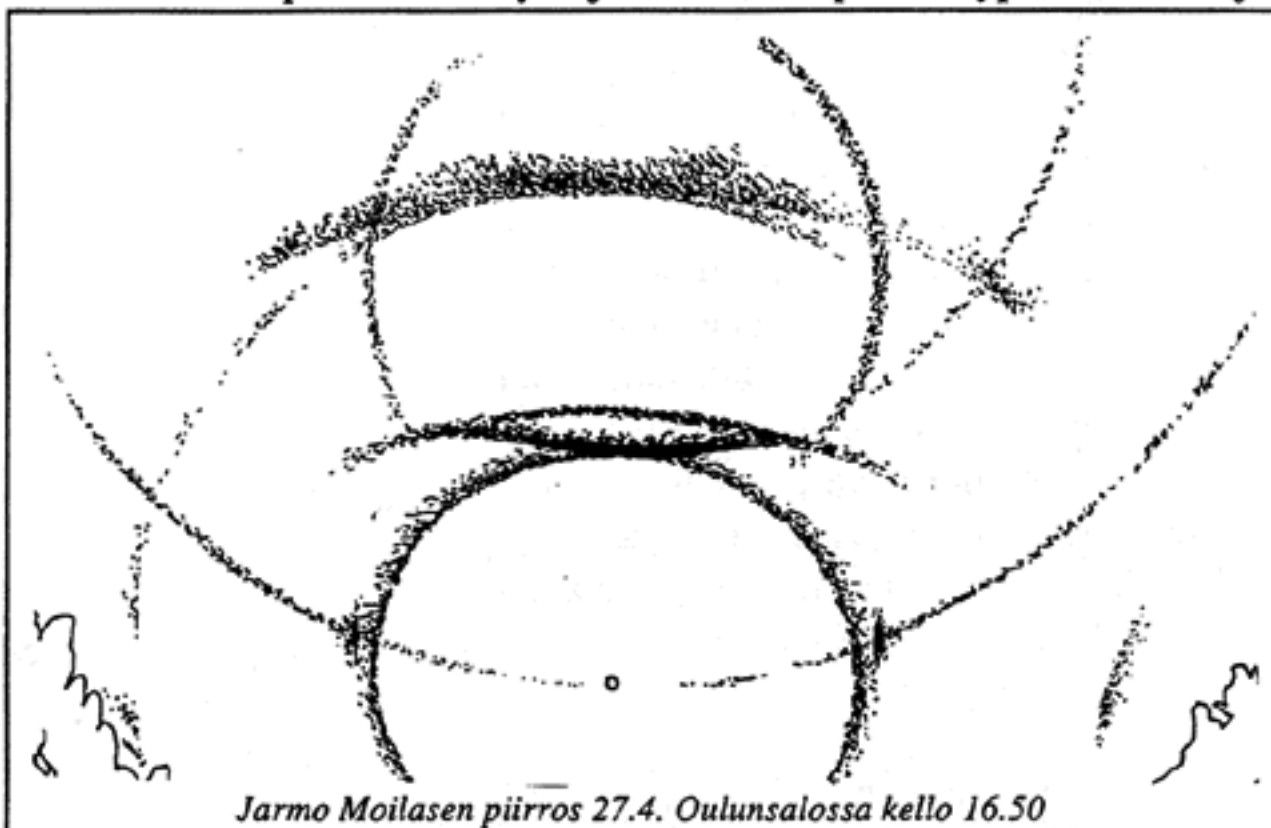
19.4.-näytelmän paras vaihe Mika Sillanpään piirtämänä

20. huhtikuuta Savukoskelle oli ilmaantunut laattakidepopulaatio, joka loihti esille heikon 120° sivuauringon. Aikioniemen kertomuksen mukaan tavalliset sivuauringot olivat niin kirkkaita, ettei niitä voi enää sanoa kuvailla.

Timo Kinnunen havaitsi 21.4. Tampereella lyhytaikaisen Parryn kaaren hyvin kehittyneen ylläsivuavan yläpuolella. Espoossa ja Kuusankoskella epäilyksiä herätti kauan taivaalla pysytellyt kaarenpätkä auringon yläpuolella. Tapaus on vielä avoin, koska Savolaisen kuvia ei ole mitattu. Sillanpään kuvista tulos viittaisi tavalliseen 22° kamaan.

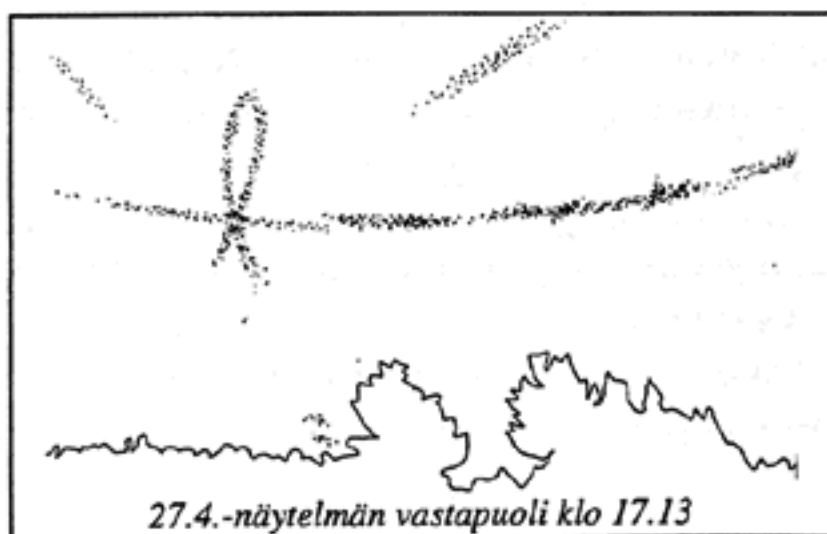
22.4. Kinnunen oli jälleen kotiutunut Helsinkiin, ja havaitsi kaivopuistossa hyvin himmeän näytelmän, jonka B-lomakkeelle ajoivat Parryn kaari sekä 120° sivuaurinko. Timolle 120° sivuaurinko oli jo kuudes muutaman viikon sisällä. Myöskin Reima Eresmaa pääsi 120° sivuauringon makuun Jyväskylässä, kun 23.4. hän näki erittäin lyhyen ajan, vain noin minuutin kestäneen 120° sivuauringon. Taivaalla oli seurana vain horisonttirengas ja tavalliset sivuauringot.

27.4. The Day. Itselläni on aivokuoreen piirtynyt muistikuva hengästyneestä miehestä, joka ääni innosta väristen kuvailee tähänastisen haloelämänsä kenties elämyksellisintä päivää. Kello oli noin kuusi illalla, kun Jarmo Moilanen soitti ja kertoi hetkeä aiemmin päättyneen halonäytelmän vaiheista. Kaikki oli alkanut neljän jälkeen, kun taivaalle ilmestyi 22° rengas ja allasivuava. Koillisesta alkoi hiljalleen nousta parempaa Cs-materiaalia, johon ilmestyikin 46° allasivuava. Näytelmä alkoi kaikin puolin kehittyä, joten Jarmo päätti hypätä autoon ja suunnata lentokentän takaiselle aukealle. Matkalla sivuauringot senkuin kirkastuivat ja kaasupoljin painui yhä alemmaksi. Ajon aikana Jarmo kaivoi kokotaivaspeilinsä esiin, ja ällistykseen vain vaivoin ojaan ajon välttämiseksi näki kirkkaan ylläsivuavan ja terävän, värikkään ja kirkkaan Parryn kaaren.

Jarmo Moilasen piirros 27.4. Oulunsalossa kello 16.50

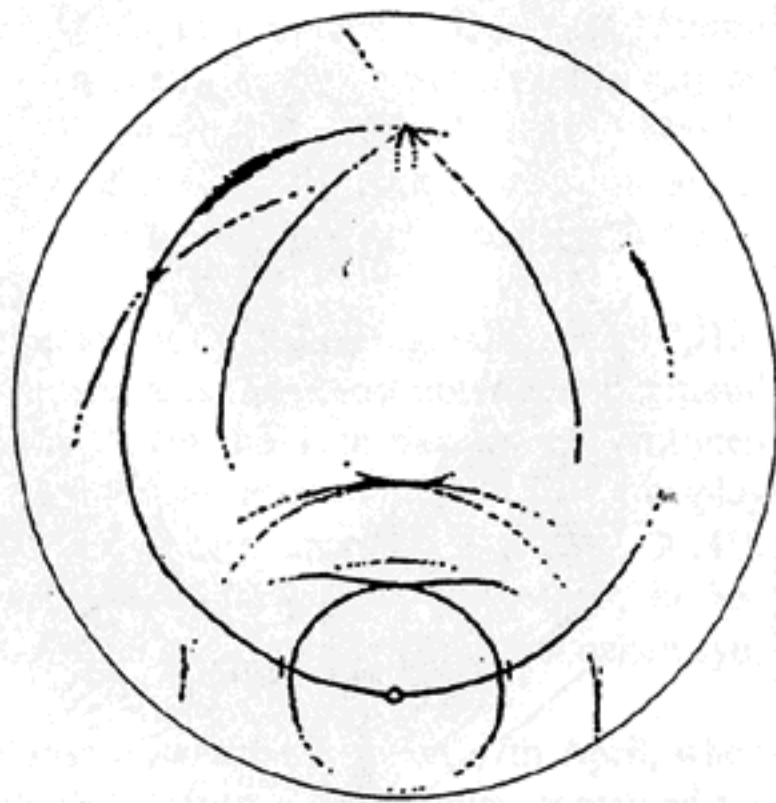
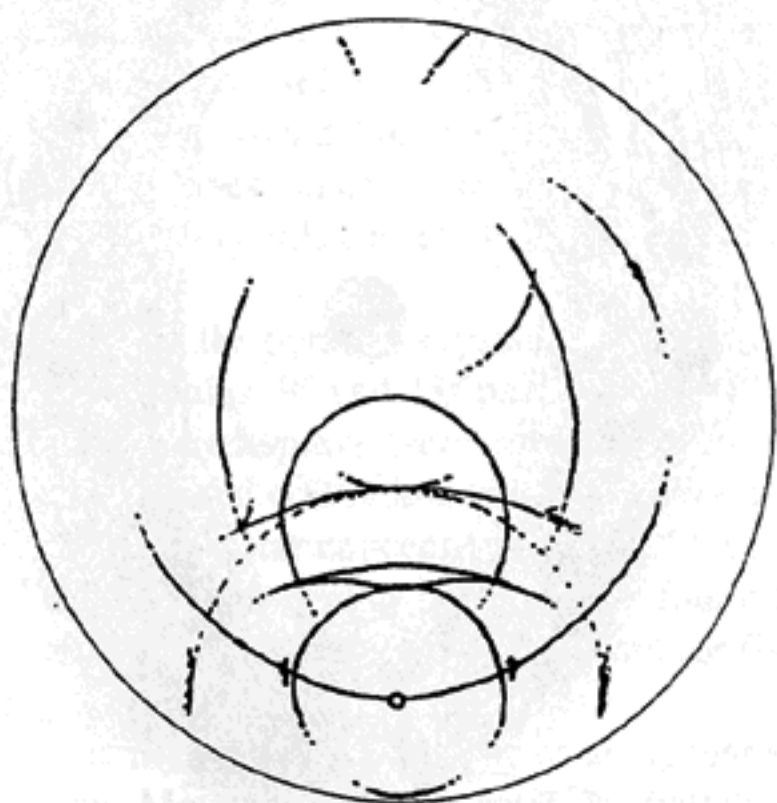
“Virjosen Parry välähti heti mieleen, ja Renault pysähtyi juuri kohdalle sattuvaan tienhaaraan välittömästi.” Näky taivaalla veikin sitten miehen mukanaan. Superlatiivitiheys nimenomaan tässä kohdassa Jarmon havaintokertomusta on varmasti suurempi kuin kirosojen määrä perinteisellä yläasteen tarkkailuluokalla olevien häirikköoppilaiden kielenkäytössä. Terhi Virjosen muutaman vuoden takainen Parryn kaari sai nyt seuraa Jarmon havaitsemasta Parrysta, sen verran virheetön ja hieno tämäkin kaari oli. Hyvin nopeasti ensimmäisten kuvien ottamisen jälkeen iski salaman lailla tajunnan syövereihin halomuoto, jonka näkemisessä on aikaisemmin onnistunut vain kolme havaitsijaa havaintoverkkomme historiassa. “Voi

27.4.-näytelmän vastapuoli klo 17.13

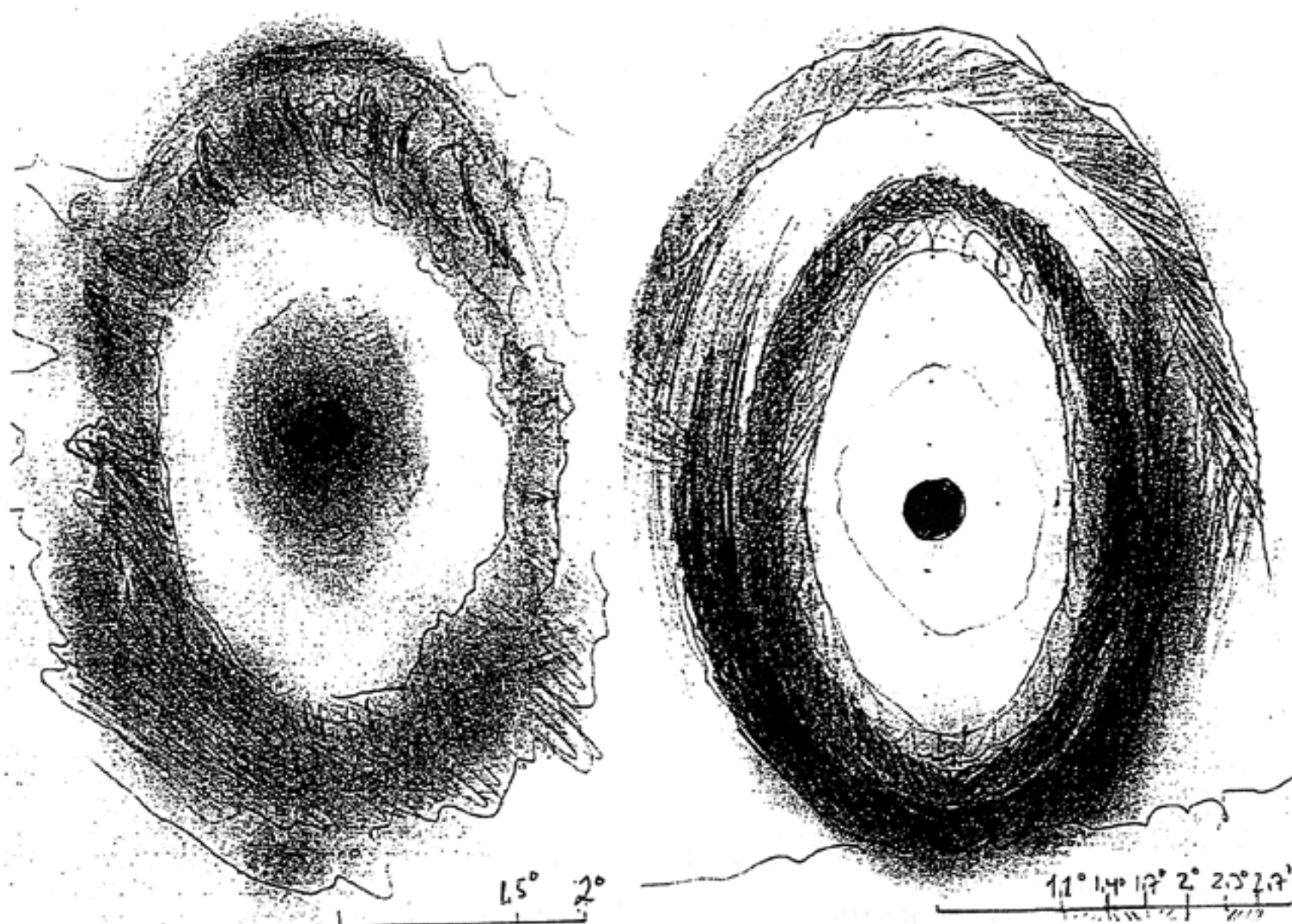
kaikkien edesmenneiden pyhien halohavaitsijoiden sielujen kautta!!! Kyllä se aurinkokaari siellä on !!!” Tästä hyvin selvästä aurinkokaaresta alkoi shokkien sarja. Tapen kaaret, Greenlerin vasta-aurinkokaaret, Ala-aurinkokaari, Trickerin vasta-aurinkokaaret ja värilliset Wegenerit sananmukaisesti piirittivät taivaan. Horisonttirenkaalla olivat selvät 120° sivuauringot sekä Liljequistin sivuauringot,

jotka kaiken lisäksi olivat heikosti värilliset. Diakuvien tultua kehityksestä ainainen havaitsijaa jäytävä pelko kuvien epäonnistumisesta voitiin unohtaa. Kaikkien jalojen halomuotojen lisäksi vielä yksi muoto, alavasta-aurinkokaari löytyi useista kuvista. Näin tuli osoitettua, että alavasta-aurinkokaari voi todellakin näkyä puhtaan yläpilvimateriaalin aiheuttamana ilman jääsumun tukea. Vain 12 kilometriä oli eroa Moilasen ja Öhmanin havaintopaikkojen välillä, mutta silti Öhman joutui tyytymään 46° allasivuavaan ja 120° sivuaurinkoon. Mitä tähän enää voi sanoa. Tasan eivät totisesti käy onnen lahjat.

Vasemmalla Jarmo Moilasen piirros 27.4.-näytelmästä klo 16.55 ja oikealla klo 17.05

Vapunaatto toi tullessaan Juvalle altocumulukset ellipsihaloineen. Jari Piikki on kyllä ellipsikehiä havainnut vuosikaudet, mutta ellipsihalo on antanut odottaa itseään. Odotus palkittiin moninverroin, sillä Piikki pääsi todistamaan kaikkien aikojen hurjinta ellipsiesiintymää, ainakin jos valokuvattuja tapauksia vertaillaan. Puolen tunnin ajan taivaalla ollut ajoittain kolminkertainen ellipsiesiintymä ihmetyttää varsinkin väriensä puolesta. Eräässä vaiheessa halon sisäreunassa on selvästi spektrin alkupään värejä, kun taas toisissa kuvissa punaista taustaa vasten näkyy erikoinen vaaleansininen ellipsi. Värit ovat ikäänkuin "kehämäisen" sävyisiä. En kuitenkaan tarkoita, että ellipseillä olisi jotain tekemistä kehäilmiöiden kanssa. Aiemmin ehdotettu multiple scattering- teoria ei voi selittää värejä. Punainen väri ilmiön sisäreunalla saattaakin olla merkki jääkiteiden aiheuttamasta taittumishalosta, joka voisi johtaa kiinteän säteen omaaviin ellipsihaloihin, mutta toisaalta kovin selvää yhteyttä ellipsien kokojen välillä ei ole olemassa, mikä puolestaan saattaa nakertaa tämän teorian alta pohjaa pois. Tällainen spekulointi on kuitenkin aika vaarallista, koska jonakin päivänä aineisto viittaakin jo johonkin aivan toiseen teoriaan. Yksi silmiinpistävä ero aikaisempiin havaintoihin nähden on myöskin halojen muodossa. Hyvin tavallista on ollut se, että ellipsien alaosat ovat olleet epäselviä tai vääristyneitä, mutta nyt pä asia ei olekaan näin. Muutamassa kuvassa jopa näkyy yksi ellipsi vain alaosastaan. Kysymysmerkkejä siis riittää. Juuri tällaiset valokuvatut havainnot edistävät hitaasti mutta varmasti teorioiden kehittymistä; uusia tulee ja vanhat lähtee.

Vasemmalla Jari Piikin huikea ellipsihalo klo 12.15 ja oikealla tilanne klo 12.35

UUDET VETÄJÄN PULINAT

Taas on täynnä yksi puolivuotisjakso ja on aika vetäjän vaihdolle. Tulin tässä suostuneeksi vetäjäksi seuraavaksi kuudeksi kuukaudeksi. Eipä silti, olenhan minäkin näitä hommiakin tehnyt joskus silloin kauan sitten, kun halojaosto ei vielä ollut jaosto. Olen tässä ehtinytkin "huilia" vetäjähommista, kun Piikin Jari otti ilmakehäjaoston hoitoonsa.

Mitään vallankumousta tuskin on odotettavissa. Havaintoja kerätään ja käsitellään, postia otetaan vastaan ja niihin vastaillaan. Cygnus-tapahtumassakin halojaosto on mukana ja jonkunlaista koulutustakin yritetään siellä järjestää. Havaintopostin saa osoittaa Ursan toimistoon (huomaa uusi osoite):

Ursa/Halojaosto
Veikko Mäkelä
Raatimiehenkatu 3 A 2
00140 HELSINKI

Sähköpostikin löytyy ja jos sitä haluatte käyttää, niin oikea osoite on Veikko.Makela@helsinki.fi. Ilmoitelkaa muuten sähköpostiosoitteenne, jotta saadaan jaoston postituslista ajantasalle.

Veikko Mäkelä

ENGLISH SUMMARY

This spring has been exceptionally good here in Finland. The amount of pyramid crystal halos during March-April period was the largest ever recorded in Finland during a two month period. Pyramid crystal halos were seen on 13 days in April alone. Here is a short presentation of some of the most remarkable days.

Lowitz arcs were seen twice in March. On 20th March Eero Savolainen photographed an upper Lowitz arc in an otherwise very common display. Eight days later in Oulunsalo Teemu Öhman captured Lowitz arcs that were situated in the parhelia region. In Savolainen's display the upper Lowitz arc was most likely produced by columnar ice crystals rather than by platelike ones, since the arc was seen only on the top of the Sun, and not at all in the sides. Had plate crystals caused the Lowitz there would have been arcs also associated with parhelia.

Most of the pyramid crystal display were a combination of the following haloforms: 9° , 18° and 24° halos, 9° and 23° parroids and 18° and 24° lateral arcs. The most noteworthy pyramid crystal halodisplays were seen on 12th and 14th April. On the 12th day Martti Penttinen photographed odd radius halos in Kokkola and on the 14th Jari Piikki photographed a display with seven solar concentric rings and four types of parroid/lateral arcs (9° , 18° , 23° and 24°). From the photographs both of them found the rarest one of the solar concentric rings; the 35° halo. It has now been seen in Finland for five times, and only once it was seen with naked eye.

The most shocking display of all appeared in Oulunsalo (where else...) on 27th April, when Jarmo Moilanen saw a spectacular halodisplay with 19 haloforms. The display contained for example Tape's arcs, Greenler's, Tricker's and Wegener's anthelic arcs, heliac arc, anthelic arc and subanthelic arc. A very impressive package. It took some time for Moilanen to recover from this gigantic experience; probably the best thirty minutes of his observing "career".

On the 30th of April Jari Piikki managed to photograph a very bright and peculiar elliptical halo display. Jari's photographs are with no doubt the best ones ever taken on elliptical halos. The colours of the halos are especially interesting. In some of the photos red colour can be easily seen on the inner edge of the ellipse and in some other photos the entire ellipse is blue in colour and the clouds (ac-virga) in the background are red. What also is not usual in this display is the form of the ellipses. Nearly always the ellipses are strongly distorted below the Sun, but in Jari Piikki's display the halos are almost perfectly elliptical and more or less uniform in brightness.

According to our system the leader of the section changes every half year. Next six months Veikko Mäkelä is the leader of the halosection. Veikko has been in the "business" almost 17 years, and he has had and still has a very important role in Finnish amateur's activities. You can reach Veikko from the address above. I wish you good summer holidays and lots of fruitful halodays!

Jukka Ruoskanen